

УДК 811.111'27'42:[808.51:140.8]"1990/2025"
DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.44.1.9>

«СЛОВО РОКУ» ЯК МЕХАНІЗМ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-РЕЛЕВАНТНИХ КОНЦЕПТІВ В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ПУБЛІЧНОМУ ДИСКУРСІ

“WORD OF THE YEAR” AS A VERBALIZATION MECHANISM OF SOCIALLY RELEVANT CONCEPTS IN CONTEMPORARY ENGLISH PUBLIC DISCOURSE

Бережна М.В.,

orcid.org/0000-0002-3345-256X

кандидатка філологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови
Запорізького національного університету

Лозовська К.О.,

orcid.org/0000-0003-2197-3824

аспірантка кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови
Запорізького національного університету

Бережной Л.С.,

orcid.org/0009-0003-7559-6582

учень 10 класу
Новопільського ліцею

У статті здійснено комплексне лінгвокогнітивне дослідження феномену «Слова року» (*Word of the Year*) як репрезентативного механізму вербалізації соціокультурних концептів у сучасному англomовному публічному дискурсі. Актуальність роботи зумовлена необхідністю теоретичного осмислення динамічних процесів в англomовній картині світу під впливом глобальних трансформацій кінця ХХ – початку ХХІ століття. Емпіричну базу дослідження становить корпус із 68 одиниць, відібраних лексикографічними інституціями *Oxford Dictionary*, *Cambridge Dictionary* та *American Dialect Society* (ADS) протягом 1990–2025 рр. Установлено, що склад корпусу відзначається значною структурною різноманітністю (від повнозначних лексем та афіксів до графічних символів і хештегів), що засвідчує тенденцію до розширення меж традиційного уявлення про слово як одиницю концептуалізації в епоху цифрової комунікації.

Застосування концептоцентричного підходу дозволило деконструювати внутрішню архітектуру та виокремити шість домінантних макроконцептів: *TECHNOLOGY*, *POWER*, *IDENTITY*, *CRISIS*, *PSYCHE* та *ETHOS*. На основі аналізу ядерних та периферійних зон концептів доведено їхню амбівалентну природу: ядро фіксує об'єктивні суспільні явища, а периферія дедалі частіше акумулює критичну, іронічну або тривожну оцінку цих процесів соціумом.

Особливу увагу приділено діяхронному аналізу, який виявив закономірну зміну ціннісних орієнтирів англomовного соціуму. Виокремлено етапи еволюції концептуальної системи: від техноцентризму 1990-х років (первинна номінація цифрової інфраструктури) через соціоцентризм 2010-х (акцентуація на інклюзивності та соціальних рухах) до виразного антропоцентричного (психоцентричного) повороту 2020-х років. Доведено, що в умовах «перманентної кризи» сучасна мовна рефлексія зміщується від опису зовнішніх подій до аналізу внутрішнього стану особистості, її ментальної стійкості та психологічної адаптації.

Порівняльне мапування моделей *Oxford*, *Cambridge* та *ADS* дозволило визначити зони концептуальної конвергенції, де під впливом глобальних загроз (пандемія, кліматичні зміни) мовна реакція стає уніфікованою, нівелюючи інституційні розбіжності. Водночас виявлено унікальні вектори фреймування реальності, зумовлені лінгвокреативною (ADS) або педагогічно-статистичною (*Cambridge*) спрямованістю інституцій, що демонструє багатовимірність інтерпретації ментальних пріоритетів та духу кожної історичної епохи.

Ключові слова: слово року, соціокультурний концепт, макроконцепт, мовна картина світу, публічний дискурс, діяхронне дослідження.

The article presents a comprehensive linguo-cognitive study of the “Word of the Year” (WOTY) phenomenon as a representative mechanism for the verbalization of sociocultural concepts in contemporary English public discourse. The relevance of the research stems from the necessity to theoretically comprehend the dynamic processes within the English linguistic world-image under the influence of global transformations at the turn of the 21st century. The empirical basis of the study comprises a corpus of 68 units selected by lexicographical institutions, including Oxford Dictionary, Cambridge Dictionary, and the *American Dialect Society* (ADS) between 1990 and 2025. It is established that the corpus composition is characterized by significant structural heterogeneity – ranging from full-meaning lexemes and affixes to graphic symbols and hashtags – evidencing a trend toward expanding the traditional boundaries of the word as a unit of conceptualization in the era of digital communication.

The application of a concept-centric approach facilitated the deconstruction of internal architecture and the identification of six dominant macro-concepts: TECHNOLOGY, POWER, IDENTITY, CRISIS, PSYCHE, and ETHOS. Based on the analysis of the nuclear and peripheral zones of these concepts, their ambivalent nature is demonstrated: while the

nucleus captures objective social phenomena, the periphery increasingly accumulates critical, ironic, or anxious societal evaluations of these processes.

Particular attention is paid to the diachronic analysis, which revealed a consistent shift in the value orientations of the English-speaking society. The stages of the conceptual system's evolution are identified: from the technocentrism of the 1990s (initial nomination of digital infrastructure) through the sociocentrism of the 2010s (emphasis on inclusivity and social movements) to a distinct anthropocentric (psychocentric) turn in the 2020s. It is proved that under conditions of "permanent crisis," contemporary linguistic reflection shifts from describing external events toward analyzing the internal state of the individual, their mental resilience, and psychological adaptation.

Comparative mapping of the *Oxford*, *Cambridge*, and *ADS* models allowed for the determination of zones of conceptual convergence where, under the pressure of global threats (pandemics, climate change), linguistic reactions become unified, leveling institutional differences. Simultaneously, unique vectors of reality framing were identified, driven by either the linguo-creative (*ADS*) or pedagogical-statistical (*Cambridge*) orientation of the institutions, demonstrating the multidimensional interpretation of mental priorities and the spirit of each historical epoch.

Key words: Word of the Year, sociocultural concept, macro-concept, linguistic world-image, public discourse, diachronic study.

Постановка проблеми. У межах сучасної антропоцентричної парадигми мова розглядається як динамічний інструмент концептуалізації та вербалізації соціокультурного досвіду. Щорічні акції «Слово року», що проводяться провідними лексикографічними інституціями (*Oxford Dictionary*, *Cambridge Dictionary* та *American Dialect Society*), постають вагомим механізмом селекції та лінгвістичного закріплення найбільш релевантних смислів епохи. Вони перетворюють плінні події публічного дискурсу на стійкі когнітивні структури, що маркують ціннісні орієнтири соціуму в певний історичний проміжок. Загальна проблема полягає у необхідності переходу від суто статистичної чи медійної фіксації популярних лексем до їх системного теоретичного осмислення як одиниць, що об'єктивують макроконцепти сучасної англійської картини світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній лінгвістичній парадигмі співвідношення мови й мислення зумовлює підвищену увагу дослідників до концепту як ментальної одиниці, що забезпечує категоризацію дійсності та виступає сполучною ланкою між мовною формою і соціокультурним досвідом. Еволюція поглядів на цей феномен демонструє відхід від традиційної об'єктивістської парадигми, де приналежність до категорії визначалася лише наявністю набору спільних необхідних ознак [1, с. xii]. Натомість сучасна когнітивна лінгвістика переглядає ці засади, відмовляючись від розуміння значення як сталої та автономної властивості мовних одиниць.

З позицій когнітивної семантики значення постає результатом інтерпретаційної діяльності мовця. Як стверджують В. Крофт та Д. Круз, мовні вирази забезпечують лише матеріал для інтерпретації, виступаючи частковими орієнтирами, які поєднуються з позамовними знаннями, контекстом та уявленнями про когнітивний обсяг співрозмовника [2, с. 97]. У такому ракурсі лек-

сичні одиниці та концепти інтерпретуються як засоби категоризації фізичного світу та абстрактних суспільно-політичних явищ, забезпечуючи інтеграцію мовного й енциклопедичного знання в узагальнену ментальну структуру.

Дослідники наголошують на складній, багатовимірній природі концепту, визначаючи його як мисленнєву основу, що корелює зі сприйняттям і розумінням мовлення [3, с. 38]. Більш комплексне трактування пропонує Н. Є. Пилячик, розглядаючи концепт як дискретне ментальне утворення та базову одиницю мисленнєвого коду людини. Дослідниця підкреслює, що концепт не лише акумулює інформацію про об'єкт, а й відображає способи її інтерпретації суспільною свідомістю, фіксуючи ціннісне ставлення соціуму до відповідного явища [4].

Важливим аспектом моделювання структури концептів є вивчення їхніх дискурсивних реалізацій, оскільки дискурс постає одночасно і середовищем побутування, і інструментом об'єктивації ментальних одиниць. Саме в дискурсивному просторі відбувається розширення структури концептів, актуалізація їхніх прихованих властивостей та формування стильового чи метафоричного профілю. Це уможливлює включення до наукового аналізу варіативної компоненти концепту, зумовленої його функціонуванням у різних типах комунікації, ідіостилях та соціокультурних стра-тах [5, с. 44].

Поняття концепту нерозривно пов'язане з мовною картиною світу (МКС), яка, за визначенням С. Єрмоленко, репрезентує членування предметного і поняттєвого світу засобами мови, відображаючи особливості сприйняття дійсності мовцями [6, с. 93]. Розмежовуючи МКС та ширшу за обсягом концептуальну картину світу (ККС), А. Яремчук зазначає, що МКС виступає способом реалізації знань через мовні знаки, створюючи необхідний простір для оформлення ментальних одиниць у межах публічного дискурсу [7, с. 70].

З позицій когнітивної лінгвістики, мовне значення постає результатом концептуальної інтерпретації, а не дзеркальним відображенням реальності [8, с. 4], що зумовлює селективну фіксацію мовою лише найбільш релевантних для спільноти когнітивних моделей.

Культурна детермінованість МКС передбачає наявність національно-специфічних рис, оскільки концепти є продуктом колективного осмислення дійсності [9, с. 5]. Водночас МКС є відкритою динамічною системою, чутливою до часових трансформацій: Д. Крістал наголошує на важливості врахування історичного періоду для коректної інтерпретації лексичного вживання [10, с. ix], а С. Макдональд і Р. Шиллок вказують на роль контекстного оточення у функціонуванні та засвоєнні лексем [11, с. 1749]. Здатність МКС оперативно реагувати на глобальні виклики ХХІ століття (цифровізацію, трансформацію медіапростору) через появу нових номінацій стає передумовою для виникнення феномену «Слова року», покликаною фіксувати ключові моменти мовної еволюції в реальному часі.

Процес вербалізації концепту є багаторівневим явищем, ідентифікація якого розпочинається з аналізу лексем-репрезентантів у тлумачних словниках [12, с. 143]. Дослідники виокремлюють номінативні одиниці, що формують стабільне ядро концепту, та дескриптивні засоби, які розкривають його прагматичні характеристики й динаміку переосмислення в мовленні [13, с. 125]. Важливу роль у розвитку семантики відіграють метафора й метонімія [14, с. 5], а також механізм семантичного переосмислення імплікатур, завдяки якому лексеми набувають нових ідеологічних відтінків. Ці трансформації мають переважно соціальний характер [15, с. 498], оскільки мова віддзеркалює систему цінностей і менталітет народу.

У сучасному інформаційному просторі ключовим середовищем об'єктивації концептів стає медіадискурс. Медіатекст не лише фіксує номінації, а й виконує функцію інтерпретації дійсності, впливаючи на сприйняття реципієнтом соціальних явищ [14, с. 105]. Саме в цьому контексті виникає феномен «Слова року» (*WOTY*) – специфічна соціолінгвістична практика відбору значущої лексичної одиниці (слова, фрази чи афікса), що найбільш повно відображає культурні та політичні процеси періоду [16, с. 27]. Критерієм відбору *WOTY* є не обов'язкова неологізація, а набуття виразної соціальної значущості. Як зауважує Д. Крістал, така практика дозволяє здійснити миттєву фіксацію мовного «зрізу» епохи в реальному часі, попри

складність прогнозування життєздатності нових слів у майбутньому [17, с. 96].

Визначальною рисою *WOTY* є його інституційна природа, де статус концепту легітимізується авторитетом провідних організацій. Методології цих інституцій репрезентують три різні підходи до концептуалізації:

- корпусний та соціокультурний (*Oxford University Press*), спрямований на аналіз реального вживання лексики як індикатора суспільних настроїв;

- користувацький та статистичний (*Cambridge Dictionary*), що базується на сплесах інтересу та пошукових запитів користувачів;

- експертний (*American Dialect Society*), де вибір ґрунтується на професійному голосуванні лінгвістичної спільноти, яка фіксує природні мовні зміни. Таке розмаїття підходів дозволяє отримати комплексне уявлення про механізми вербалізації актуальних соціокультурних концептів у сучасному публічному дискурсі.

Попри ґрунтовний теоретичний базис у дослідженні концептів та мовної картини світу, питання системної класифікації «Слів року» як вербальних репрезентантів цілісних макроконцептів залишається недостатньо розв'язаним. Більшість існуючих розвідок зосереджені або на етимологічному аналізі окремих неологізмів, або на вузьких лінгвокраїнознавчих коментарях до вибору конкретних інституцій за певний рік. Поза увагою дослідників часто залишається комплексне порівняльне мапування концептуальних сфер, які охоплюють тривалий часовий проміжок (зокрема, останнє десятиліття 2015–2025 рр.), що характеризується безпрецедентною інтенсивністю соціокультурних та технологічних трансформацій.

Крім того, у сучасній лінгвістиці бракує праць, у яких би порівнювалися інституційні моделі концептуалізації реальності, що дозволило б визначити ступінь конвергенції публічного дискурсу в англомовному світі. Невирішеною залишається і проблема виявлення діахронного вектору еволюції цих концептів. Саме цим аспектам, спрямованим на виявлення закономірностей лінгвального втілення актуальних соціальних смислів через призму інституційного вибору, присвячена ця стаття.

Постановка завдання. Метою пропонованого дослідження є виявлення та систематизація ключових соціокультурних концептів сучасної англомовної картини світу, вербалізованих через механізм «Слова року», а також аналіз їхньої діахронної еволюції протягом 1990–2025 років. Для досягнення поставленої мети передбачено

розв'язання таких завдань: 1) сформувати корпус дослідження на основі лексичного вибору інституцій *Oxford Dictionary*, *Cambridge Dictionary* та *American Dialect Society* за вказаний період; 2) здійснити класифікацію відібраних одиниць за домінуючими концептуальними сферами (макроконцептами) та простежити зміну їхньої питомої ваги в публічному дискурсі; 3) охарактеризувати особливості інституційних моделей концептуалізації реальності, визначивши спільні (конвергентні) та специфічні (дивергентні) риси у підходах кожної організації; 4) на основі отриманих даних побудувати модель діахронної трансформації англomовної системи макроконцептів.

Виклад основного матеріалу. Емпіричну базу дослідження становить корпус із 68 англomовних одиниць, обраних як «Слова року» *Oxford Dictionary* (2004–2025), *Cambridge Dictionary* (2015–2025) та *American Dialect Society* (1990–2024). Різноманітність складу корпусу – від повнозначних лексем (*populism*) та розмовних скорочень (*vax*) до афіксів (*-ussy*), графічних символів (☹) та хештегів – засвідчує сучасну тенденцію до розширення меж вербалізації концептів за межі традиційного слова.

Порівняльний аналіз інституційних моделей дозволив виявити їхню специфічну функціональну спрямованість. *Oxford Dictionary* фокусується на глобальному культурному контексті, легітимізуючи як соціально марковану лексику (*rizz*, *chav*), так і екологічні чи медійні номінації (*climate emergency*, *Goblin mode*). *Cambridge Dictionary* реалізує педагогічно-статистичну модель, акцентуючи на психологічних станах (*perseverance*, *paranoid*) та соціально-пояснювальних термінах (*austerity*). Натомість корпус *American Dialect Society* (ADS) є найбільш динамічним і хронологічно тривалим, фіксує мовні зміни в момент їх виникнення – від політичних неологізмів (*insurrection*, *fake news*) до функціональних зсувів (*because*, *-ussy*).

Методологія дослідження ґрунтується на концептоцентричному підході, де обрані одиниці розглядаються як вербалізатори соціокультурних значущих смислів. Аналіз здійснюється через деконструкцію поняттєвого, образного та ціннісного компонентів структури концепту. У результаті систематизації матеріалу виокремлено шість домінуючих концептуальних доменів (макроконцептів): *TECHNOLOGY* (Технологічна реальність), *POWER* (Політика та влада), *IDENTITY* (Соціальна ідентичність), *CRISIS* (Криза та невизначеність), *PSYCHE* (Психологічний стан) та *ETHOS* (Цінності та мораль). Така класифікація

дозволяє структурувати мовну динаміку останніх десятиліть як цілісний процес трансформації англomовної картини світу.

Систематизація корпусу «Слів року» дозволила реконструювати концептуальний каркас сучасного англomовного світогляду, представлений шістьма домінуючими макроконцептами. Кожен із них відображає специфічний вектор осмислення реальності:

– *TECHNOLOGY*: від технооптимізму 1990-х (*world wide web*, *information superhighway*) до фіксації когнітивних спотворень цифрової ери (*hallucination*, *parasocial*, *app*);

– *POWER*: вербалізує політичну поляризацію та мову конфлікту (*insurrection*, *weapons of mass destruction*, *red/blue states*, *populism*);

– *CRISIS*: наскрізний макроконцепт, що акумулює глобальні страхи – від техногенних (*Y2K*) та економічних (*bailout*, *credit crunch*) до медичних та екологічних (*quarantine*, *climate emergency*);

– *IDENTITY*: фіксує еволюцію соціальних норм та інклюзивності (*they*, *metrosexual*, *(my) pronouns*, *youthquake*);

– *PSYCHE*: відображає «внутрішній поворот» соціуму та увагу до ментального здоров'я (*perseverance*, *nomophobia*, *brain rot*);

– *ETHOS*: виконує функцію морально-етичного оцінювання та іронічного коментаря до медійної реальності (*truthiness*, *toxic*, *rage bait*).

Глибинний аналіз внутрішньої структури найбільш репрезентативних концептів (див. табл. 1) дозволяє простежити механіку їх функціонування в суспільній свідомості через поняттєвий, образний та ціннісний компоненти.

Аналіз структури підтверджує, що сучасні концепти мають амбівалентну природу. Зокрема, концепт *ТЕХНОЛОГІЇ* трансформується від суто інструментального розуміння до екзистенційного, де периферійні зони (*brain rot*) дедалі частіше сигналізують про негативну аксіологічну оцінку прогресу. Концепт *КРИЗА* демонструє стабільність ядерної зони, проте його периферія постійно розширюється за рахунок нових сфер (від фінансів до екології), що свідчить про стан «перманентної кризи» як постійного фону сучасного публічного дискурсу.

Аналіз результатів, представлених на Рис. 1, дозволяє простежити трансформацію пріоритетних сфер людського буття, що отримали лексичне закріплення у досліджуваній період. Діахронний зріз демонструє кілька ключових тенденцій розвитку англomовної концептуальної картини світу:

– технологічна домінанта 1990-х: у першому десятилітті (1990–1999 pp.) спостерігається оче-

Таблиця 1

Структурна організація макроконцептів

Макроконцепт	Ядро	Ближня периферія	Дальня периферія
Криза	Covid, subprime, bailout	squeezed middle, millennium bug	dumpster fire
Технології	tweet, hashtag, selfie	hallucination, information superhighway	enshittification
Ідентичність	they, (my) pronouns	#blacklivesmatter, metrosexual	youthquake
Етос	fake news, truthiness	Goblin mode, simples	toxic
Влада	insurrection, populism	red/blue states, 9/11	weapons of mass destruction
Психологічний стан	perseverance, paranoid	nomophobia, mental health	brain rot

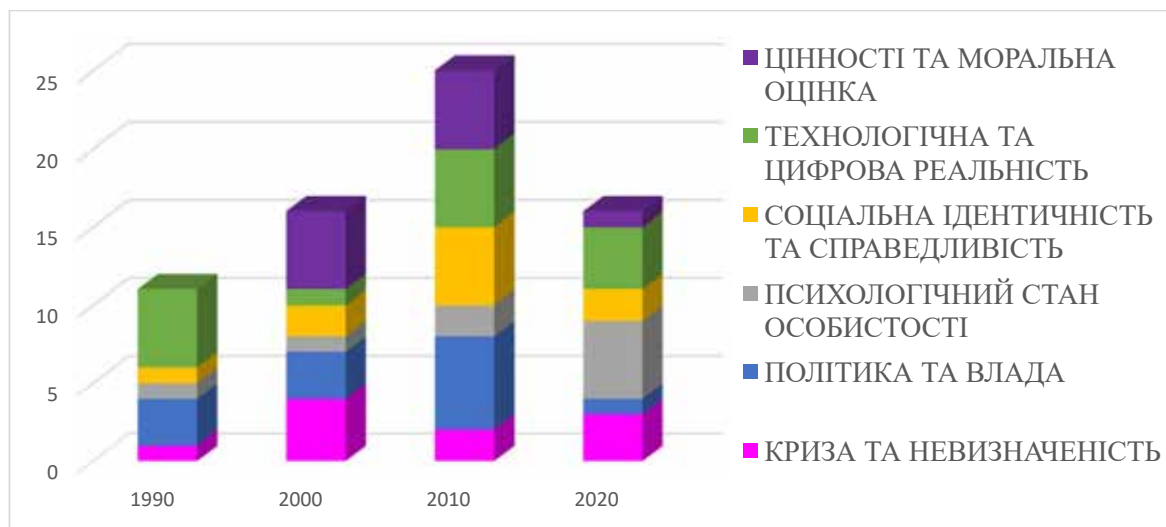

Рис. 1. Динаміка вербалізації макроконцептів (1990–2025 рр.)

видна перевага макроконцепту ТЕХНОЛОГІЇ. Це свідчить про період первинної концептуалізації віртуального простору, коли основна лінгвокреативна енергія соціуму була спрямована на освоєння нових засобів комунікації та цифрової інфраструктури;

– політизація та кризовий дискурс 2000-х: у період 2000–2009 рр. структура діаграми змінюється на користь концептів ВЛАДА та КРИЗА. Зростання сегмента моральних оцінок та цінностей у цей час корелює з глобальними потрясіннями (події 9/11, фінансова криза 2008 року), що зумовило потребу в етичному осмисленні нових світових викликів;

– експансія соціальної ідентичності (2010–2019 рр.): це десятиліття позначене найбільшим кількісним обсягом вербалізованих концептів. Характерною рисою періоду є значне розширення сегмента ІДЕНТИЧНІСТЬ, що відображає активізацію рухів за громадянські права та інклюзивність. Водночас спостерігається повернення інтересу до технологічної реальності, проте вже в її соціальному вимірі (соцмережі, поширення смартфонів);

– антропоцентричний поворот 2020-х років: найбільш показовим є період 2020–2025 рр. Незважаючи на менший часовий проміжок, діаграма фіксує стрімке зростання частки макроконцепту ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН. Якщо у попередні десятиліття цей сегмент був периферійним, то в поточному десятилітті він стає одним із домінантних. Це підтверджує тезу про те, що сучасна мовна картина світу зміщується від опису зовнішніх подій до рефлексії внутрішнього стану індивіда, його стійкості та ментального здоров'я в умовах постійної кризи.

Порівняльне мапування концептуальних моделей *Oxford Dictionary*, *Cambridge Dictionary* та *American Dialect Society* дозволяє виявити зони концептуальної конвергенції та дивергенції у сприйнятті сучасної реальності. Центральна зона повного перетину трьох моделей охоплює лексеми, що вербалізують події глобального масштабу, які зумовили радикальну трансформацію мовної картини світу. Зокрема, такі одиниці як *Covid* та *vax* маркують період «тотальної концептуалізації», коли медична та екзистенційна

загрози стали домінантними для всього англомовного соціуму, нівелюючи інституційні розбіжності між словниками. Це свідчить про те, що перед обличчям глобальної кризи мовна рефлексія стає уніфікованою, фіксуючи спільний для всіх інституцій досвід виживання та адаптації.

Зони парного перетину розкривають специфічні вектори взаємодії між словниками. Перетин моделей *Oxford* та *American Dialect Society* демонструє спільну увагу до політико-інформаційних зсувів та віральних явищ цифрової культури. Такі лексеми як *post-truth*, *fake news* та *rizz* вказують на спільне прагнення цих інституцій фіксувати динамічні зміни в суспільній моралі та комунікативних стратегіях молоді. Водночас зона взаємодії *Oxford* та *Cambridge Dictionary* тягнє до соціо-психологічного фреймування, де спільними точками дотику стають екологічна відповідальність (*climate emergency*) та зміна життєвих пріоритетів у постпандемічному світі. Ці перетини доводять, що попри різну методологію, інституції синхронно реагують на найбільш резонансні соціальні та технологічні виклики часу.

Унікальні елементи, що не мають перетинів, найбільш чітко ілюструють інституційну ідентичність кожного словника. Для *American Dialect Society* такою рисою є метамовна рефлексія та фіксація морфологічних експериментів (наприклад, суфікс *-ussy* або функціональний зсув використання лексеми *because*), що підкреслює роль цієї організації як «літописця» живої розмовної мови. *Cambridge Dictionary* залишається вірним своїй педагогічній моделі, виокремлюючи слова, що мають ціннісний та життєствердний потенціал (*manifest*, *perseverance*), тоді як *Oxford Dictionary* часто легітимізує суто британські або специфічно медійні концепти.

Висновки та перспективи дослідження. У результаті проведеного дослідження вста-

новлено, що феномен «Слова року» виступає репрезентативним механізмом вербалізації соціокультурних концептів, фіксуючи динаміку англомовної картини світу в реальному часі. Систематизація корпусу за період 1990–2025 рр. дозволила виокремити шість домінантних макроконцептів (*TECHNOLOGY*, *POWER*, *IDENTITY*, *CRISIS*, *PSYCHE*, *ETHOS*), які утворюють концептуальний каркас сучасного публічного дискурсу. Аналіз інституційних моделей *Oxford*, *Cambridge* та *ADS* засвідчив високий рівень їхньої концептуальної конвергенції у періоди глобальних криз, водночас виявивши специфічні вектори фреймування реальності: від науково-педагогічного (*Cambridge*) до лінгвокреативного та соціополітичного (*ADS*).

Діахронний зріз дослідження виявив закономірну трансформацію ціннісних орієнтирів англомовного соціуму. Доведено, що протягом останніх 35 років вектор концептуалізації змістився від техноцентризму 1990-х років, зосередженого на освоєнні цифрової інфраструктури, до психоцентризму 2020-х, де ключовим об'єктом мовної рефлексії стає внутрішній стан особистості та її ментальна стійкість. Виявлена тенденція до інтеріоризації зовнішніх викликів та зростання аксіологічної амбівалентності технологічних концептів свідчить про глибоку гуманітарну трансформацію сучасного інформаційного суспільства.

Перспективи подальших розвідок вбачаються у детальнішому вивченні метафоричного моделювання окремих субконцептів у межах виокремлених доменів, а також у проведенні кроскультурних порівнянь «Слів року» в англійській та інших європейських мовах. Це дозволить визначити рівень глобальної уніфікації концептуальних систем під впливом спільних інформаційних та соціальних викликів сучасності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Lakoff G. *Women, Fire, and Dangerous Things: What Categories Reveal about the Mind*. Chicago: University of Chicago Press, 1987. 614 p.
2. Croft W., Cruse, D. A. *Cognitive Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. 356 p.
3. Газуда О. Поняття концепту в сучасній лінгвістиці. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2018. Вип 22, том 1. С. 38–43.
4. Пилячик Н. Є. Моделювання фреймового концепту ЯВИЩА ПРИРОДИ у рамках когнітивної лінгвістики. *Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики викладання мови і літератури*. 08–12 лютого 2017 р. Житомир, 2017. С. 18–20.
5. Приходько А. М. Концептологія дискурсу: апелювання концепту до дискурсів. *Англістика та амерikanістика*. 2013. Вип. 10. С. 43–50.
6. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. К.: Либідь, 2001. 222 с.
7. Яремчук А. Мовна картина світу – концептуальна картина світу – художня картина світу: параметричні ознаки й характер співвідношення. *Studia Ukrainica Posnaniensia*. 2020. № 8(1). С. 69–76.

8. Langacker R. W. *Cognitive Grammar: A Basic Introduction*. Oxford: Oxford University Press, 2008. 562 p.
9. Sharifian F. *Cultural linguistics: Cultural Conceptualisations and Language*. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2011. 238 p.
10. Crystal D. *Words in Time and Place*. Oxford: Oxford University Press, 2014. 288 p.
11. McDonald S. A., Shillcock R. C. Low-level predictive inference in reading: the influence of transitional probabilities on eye movements. *Vision Research*. 2003. Vol. 43 (16). P. 1735–1751.
12. Іванченко М. Вербалізація концепту BETRAYAL в англомовних тлумачних словниках. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. № 66(1). С. 143–147.
13. Цимбал І.В., Оніщук С.В. Фразеологізми як вербалізатор концепту війна у французькому медіадискурсі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2024. № 67. С. 125–128.
14. Grynyuk S. P. The Concepts of Media Discourse and Media Text as Major Categories of Media Linguistics: Towards an Understanding of their Interdependence. *Philological Education and Science: Transformation and Modern Development Vectors*. Riga: Baltija Publishing, 2022. P. 98–112.
15. Labov W. *Principles of linguistic change. Volume I: Internal factors*. Oxford: Blackwell, 1994. 641 p.
16. Shiman Xu. Decoding “Word of the Year”: Analyzing Words of Five Categories Spanning 2004–2022. *Academic Journal of Humanities & Social Sciences*. 2024. Vol. 7, Issue 3. P. 27–33.
17. Crystal D. *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge: University Press, 2019. 573 p.

Дата першого надходження рукопису до видання: 21.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 19.12.2025

Дата публікації: 31.12.2025